

POSTANOWIENIE

24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 24 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa C.B.

przeciwko Skarbowi Państwa-Sądowi Rejonowemu w Łęborku, Sądowi

Okręgowemu w Słupsku i Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku

o zapłatę,

na skutek wystąpienia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku

zarządzenia z 20 września 2024 r., I ACa 2142/22,

o wyłączenie sędziów,

stwierdza swą niewłaściwość i przekazuje wniosek do rozpoznania według właściwości do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

UZASADNIENIE

Powódka C.B. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łęborku, Sądu Okręgowego w Słupsku i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Postanowieniem z 10 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Słupsku przedstawił akta sprawy „w trybie art. 44² pkt 1 i 2 k.p.c.” Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku. Sprawę tę zarejestrowano w Sądzie Apelacyjnym w repertorium ACo; wskazany Sąd Apelacyjny zwrócił się do Sądu Najwyższego w związku z żądaniami sędziów tego Sądu o wyłączenie od rozpoznania tej sprawy (ACo). Postanowieniem z 30

czerwca 2022 r. Sąd Najwyższy orzekł o wyłączeniu od rozpoznania sprawy licznych, bliżej określonych Sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny w Białymstoku, który postanowieniem z 31 sierpnia 2022 r. na podstawie art. 44² pkt 1 k.p.c. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy.

Wyrokiem z 4 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oddalił powództwo. Powódka wniosła apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji; do rozpoznania tego środka zaskarżenia właściwy był Sąd Apelacyjny w Gdańsku. Sędzia Sądu Apelacyjnego wyznaczony do rozpoznania apelacji powódki złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy. Kolejno sędzia wyznaczony do rozpoznania tego żądania sam złożył żądanie wyłączenia z art. 49 § 1 k.p.c.; czynność tę powtarzali następnie dalsi sędziowie wyznaczani wskutek złożenia żądania przez poprzedniego sędziego. W efekcie doszło do sytuacji, w której żądania wyłączenia od rozpoznania żądań wyłączenia złożonych przez sędziów wcześniej wyznaczanych do rozpoznania żądań wyłączenia złożyli wszyscy sędziowie orzekający w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku (z wyjątkiem jednego z sędziów, który przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim).

W następstwie powyższego toku czynności Sąd Apelacyjny w Gdańsku, zarządzeniem z 20 września 2024 r., przedstawił Sądowi Najwyższemu akta sprawy na podstawie art. 52 § 1 *in fine* k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego podlegał przekazaniu do rozpoznania według właściwości - do Sądu przekazującego.

Wstępnie należy wyjaśnić, że tok działań podjętych w sprawie wskazuje, iż obecnie na podstawie art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. przedstawiono do rozpoznania Sądowi Najwyższemu wyłącznie jedno, ostatnie ze składanych kolejno („piętrowo”) przez sędziów żądań wyłączenia, czyli żądanie wyłączenia sędziego K.S. od rozpoznania żądania wyłączenia sędziego F. S. (k. 354 oraz k. 347). Stosownie do treści rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w tym przedmiocie powstałaby sytuacja, w której albo możliwe stałoby się orzekanie o żądaniu wyłączenia sędziego F. S. przez sędziego K. S. (w razie oddalenia żądania wyłączenia, które zostało

przedstawione Sądowi Najwyższemu), albo – w razie uwzględnienia tego wniosku - konieczne byłoby zastosowanie przez Sąd Apelacyjny po raz kolejny art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. i zwrócenie się do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie w przedmiocie wyłączenia – w razie skonstatowania przez Sąd Apelacyjny, że nie może on wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów.

Ostatni ze wspomnianych wariantów byłby przy tym, w razie uwzględniania kolejnych wniosków o wyłączenie, zdecydowanie czasochłonny, gdyż wymagałby kilkudziesięciokrotnego obiegu akt między Sądem Najwyższym a Sądem drugiej instancji; byłoby to jednak nieuniknione, gdyż art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. nie pozwala na orzekanie przez sąd przełożony w zakresie szerszym niż wynika to z zakresu przedstawienia. Jednocześnie przedstawić sądowi przełożonemu można tylko to żądanie wyłączenia, co do którego wiadomo, że niemożliwe jest utworzenie składu, który miałby je rozpoznać – co w sytuacji takiej jak niniejsza, czyli piętrowego zgłaszania żądań wyłączenia, dotyczy tylko ostatniego z nierozpoznanych żądań. Sytuacja tego rodzaju jest oczywiście niepożądana i mogłaby skłaniać do rozważenia zastosowania innych środków procesowych, a w szczególności możliwości, jakie stwarza art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c.

Powyższe uwagi mają jednak charakter uboczny względem kwestii podstawowej, jaką jest to, że *in casu* w Sądzie Apelacyjnym możliwe jest wydanie postanowienia. Z listy sędziów tego Sądu, dostępnej w Biuletynie Informacji Publicznej, wynika bowiem, że od 1 października 2024 r. orzekają w nim dwie osoby, które nie złożyły żądania wyłączenia – sędzia A.K. oraz sędzia J.M. W konsekwencji przyczyny zastosowania art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. nie zachodzą, a wniosek, na podstawie art. 200 § 1¹ i 1⁴ w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., podlegał przekazaniu do rozpoznania zgodnie z właściwością do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

Ubocznie należy dodać, że w sprawie (zainicjowanej pozwem z 9 sierpnia 2021 r.) od początku znajdował zastosowanie art. 44² pkt 1 i 2 k.p.c. Pozwanym jest bowiem Skarb Państwa - Sąd Apelacyjny w Gdańsku, a do rozpoznania sprawy w sądzie pierwszej instancji właściwy był pierwotnie, zgodnie z zasadami ogólnymi, Sąd Okręgowy w Słupsku. W sprawie wciąż możliwe – i konieczne – jest

zastosowanie przywołanego unormowania, gdyż *de lege lata* niedopuszczalne jest orzekanie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie, w której pozwany jest Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Słupsku oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku. Dostrzeżenie tej okoliczności na wcześniejszym etapie postępowania usprawniłoby jego tok; sprawa trafiła bowiem do Sądu drugiej instancji już w grudniu 2022 r.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 200 § 1¹ i 1⁴ w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

(M.M.)

[ms]